

afgå från den här afsedda pensionens totalbelopp och sålunda beviljas en fyllnadspension af 2,400 kronor att utgå af riksbankens medel.

Med anledning häraf tillåta vi oss föreslå,

att Riksdagen måtte bevilja filosofie doktorn Henrik Ragnar Törnebladh en årlig pension att under hans återstående lifstid af riksbankens medel med 2,400 kronor utgå från och med den 1 april 1911.

Stockholm den 26 januari 1911.

Ivan Svensson.

Johan Ekman.

A. Hansson
i Solberga.

Nr 108.

Af herr **Starbäck**, om rätt för adjunkten vid högre allmänna läroverket i Gäfle, Carl Öhlander att vid erhållande af pension tillgodoräkna sig tjänstgöring vid annat läroverk.

Läroverksadjunkten, fil. dr Carl Öhlander, som är född den 10 maj 1847 och utnämndes till adjunkt vid högre allmänna läroverket i Gäfle den 27 februari 1902, blir sålunda pensionsmässig år 1912, då han uppnått sextiofem lefnadsår.

Af till denna motion fogade bilaga 1 framgår, att Öhlander före sin utnämning till adjunkt tjänstgjort vid den af staten understödda Fjellstedtska skolan i Uppsala i 19 år och under denna tid i flera år haft en tjänstgöring nära motsvarande lektors (se bil. 2). All hans tjänstgöring är synnerligen väl vitsordad. (Bil. 3—5).

Af den meritförteckning (Bil. 6), som äfven här bifogas, framgår, att Öhlander, som ständigt haft att kämpa med svåra ekonomiska förhållanden, med sällspord energi arbetat på och lyckats förskaffa sig den kompetens,

som erfordras för att söka lektorat vid de allmänna läroverken, ehuru genom omständigheterna så fogats, att han stannat på adjunktsggraden. Det är också till fullo ådagalagdt, att han alltjämt fullgjort sina plikter som lärare med en sådan kärlek till sitt kall, att han härigenom vunnit sina förmäns varma erkännande, och af den, som känner hans läraregärning, kan tilläggas, sina kamraters odelade aktning och lärjungarnas tillgifvenhet.

Enligt nu gällande lag får Öhlander vid sin afgang från adjunktstjänsten en afkortad pension af 680 kr., ett som mig synes alltför knappt lefvebröd efter en lång och hedrande arbetsdag.

Riksdagen har visat sig behjerta sådana fall som det ifrågavarande, senast vid 1910 års riksdag. På framställning af enskilda motionärer beslöt Riksdagen då, att läroverksadjunkten Johan Peter Ahlgren från och med år 1910 skulle äga rätt att åtnjuta aflöning i fjärde lönegraden. Härigenom tilldelades denne en årlig ökning i sina inkomster af icke mindre än ett tusen (1,000) kronor och en med 700 kronor årligen ökad pension.

Med anledning häraf och med stöd af hvad jag här ofvan om läroverksadjunkten Öhlander anfört och under hänvisande till bifogade bilagor, får jag härmed hemställa,

att Riksdagen ville besluta, att läroverksadjunkten vid Gäfle högre allmänna läroverk, fil. dr Carl Öhlander må äga rätt att vid erhållande af pension tillgodoräkna sig femton (15) år af den tid han tjänstgjort vid Fjellstedtska skolan i Uppsala.

Stockholm den 27 januari 1911.

Karl Starbäck.

Afskrift.

Bilaga 1.

Tablå, utvisande det antal timmar, som filosofie doktorn C. Öhlander undervisat i Fjellstedtska skolan åren 1880—1899. Höstterminerna hafva i allmänhet börjat omkring den 1 september och slutat omkring den 20 december. Vårterminerna hafva i allmänhet börjat omkring den 18 à 20 januari och slutat i början af juni. Efter denna beräkning omfattar läsåret vid Fjellstedtska skolan omkring 35 veckor, påskveckan inberäknad. I nedanstående tablå är icke påskveckan upptagen.

Läsår.	Antalet timmar i veckan.	Antalet timmar på läsår.
1880—1881	19	646
1881—1882	13	442
1882—1883	15	510
1883—1884	5	170
1884—1885	20	680
1885—1886	20	680
1886—1887	20	680
1887—1888	20	680
1888—1889	20	680
1889—1890	20	680
1890—1891	12	408
1891—1892	20	680
1892—1893	20	680
1893—1894	11	374
1894—1895	18	612
1895—1896	18	612
1896—1897	18	612
1897—1898	18	612
1898—1899	14	476

Efter denna beräkning har doktor C. Öhlander under ifrågavarande 19 år undervisat 10,914 timmar i Fjellstedtska skolan. Detta timtal motsvarar mer än 10 års tjänstgöring vid rikets allmänna elementarläroverk, äfven om tjänstgöringen därstädes utsträckes till 30 timmar i veckan.

Att det här uppgifna antalet undervisningstimmar i veckan öfverensstämmer med de uppgifter, som återfinnas uti Fjellstedtska skolans årsredogörelse för ifrågavarande tid, intygas härmed.

Nils Segerstedt,
P. V. kand., östg.,
Uppsala.

Carl Sehlin,
S. M. kand., norrl.,
Uppsala.

Att afskriften är lika med originalet intyga:

Axel Petersson, stud.,
Norra Kungsgatan 21, Gäfle.

John Lindbäck, stud.,
4:e Tvärgatan 42, Gäfle.

Rätt afskrifvet intyga:

H. Wesslén,
N. Köpmangatan 8, Gäfle.

M. Pettersson,
N. Sjöfullsgatan 9, Gäfle.

Till Konungen.

Bilaga 2.

Undertecknad, som under 19 år haft anställning som lärare vid Fjellstedtska skolan i Uppsala, får härmed, på grund af bifogade handlingar, i djupaste underdånighet anhålla, att Eders Maj:t täcktes tillåta mig att såsom befordringsgrund för erhållande af ordinarie lärareplats vid rikets läroverk få såsom tjänstår räkna mig till godo 10 år af den ofvannämnda tiden, dock utan någon därpå grundad rätt till uppflyttning i högre lönegrad.

Såsom skäl för denna min anhållan beder jag underdånigast få anföra följande:

1. Af bifogade utredning öfver min tjänstgöring vid Fjellstedtska skolan framgår, att jag under den tid, jag där varit anställd som lärare, under 8 år haft 20 timmars undervisning i veckan samt under 4 år 18 timmar. Under de återstående 7 åren har min tjänstgöring vid skolan växlat mellan 19 och 5 timmar i veckan. I egenskap af lärare uti naturalhistoria har jag såsom hemarbete haft uppdraget att granska samtliga lärjungarnas herbarier, hvilket arbete stundom kunde medtaga 50 à 60 timmar under läsåret. Detta arbete kan således motsvara granskningen af ett par omgångar temaböcker i en medelstor skolklass. Under sådana förhållanden brukar en adjunkt vid statens läroverk ej behöfva undervisa mer än 25 à 26 timmar i veckan. Häraf framgår, att under tolf år af min tjänstgöring vid Fjellstedtska skolan endast 6 timmar i veckan fattats, för att min tjänstgöring därstädes fullt skulle hafva motsvarat en läroverksadjunkts tjänstgöring. Af den bifogade utredningen framgår äfven, att denna brist mer än tillräckligt ersattes genom den undervisning, jag lämnat under de 7 återstående åren.

2. Åren 1882—1894 var jag examiner uti naturalhistoria i maturitets-examen vid Fjellstedtska skolan och har under hela denna tid ensam förberedt eleverna till denna examen. Under större delen af den tid, jag tjänstgjorde vid detta läroverk, meddelade jag äfven undervisning uti geografi uti alla klasser, inom hvilka detta ämne förekom på skolans lässchema. — Då Fjellstedtska skolan är likställd med statens högre elementarläroverk, motsvarar min tjänstgöring

i fråga om dessa ämnen delvis den tjänstgöring, som åligger en lektor vid rikets elementarläroverk. Nämnde ämbetsman behöfver i vanliga fall ej undervisa mer än 18 à 20 timmar i veckan. — Betraktas frågan från denna synpunkt, motsvarar min tjänstgöring vid Fjellstedtska skolan under 12 år mycket väl en vid statens läroverk anställd lektors tjänståliggande.

3. Eders Maj:t har äfven meddelat Fjellstedtska skolan den förmån, att hennes lärare, hvilka fullgjort de härför erforderliga prestanda, få i och för erhållande af lönetursberäkning, när de fått anställning vid statens skolor, räkna sig den tid, de tjänstgjort vid Fjellstedtska skolan, till godo. Innan jag blef anställd som lärare därstädes, hade jag aflagt dimissionsexamen. 1884 aflade jag filosofie kandidatexamen och genomgick föreskrifvet profår 1887—1888. Härmed hade jag fullgjort de viktigaste prestanda, som erfordrades i och för löntursberäkning. Under de 10 sista åren af min verksamhet vid Fjellstedtska skolan var jag således i det närmaste fullt kompetent för erhållande af denna fördel. Blott ett inför vederbörande myndighet aflagdt undervisningsprof, jämte några flera timmars undervisning i veckan hade varit nog, för att jag skulle erhållit en dylik förmån.

4. Enligt 64 § uti läroverksstadgan åligger det de myndigheter, som det tillkommer att tillsätta lärare vid rikets allmänna läroverk, att vid dylika tillfällen fästa afseende vid om den sökande förut tjänstgjort vid offentliga eller under offentlig kontroll stående läroverk. — Till denna senare kategori hör Fjellstedtska skolan. Genom att tilldela nämnda läroverk såväl statsanslag som dimissionsrätt har Eders Maj:t ansett denna inrättning vara af nytta och gagn för det allmänna, och från denna synpunkt torde äfven det arbete, som Fjellstedtska skolans lärare nedlagt därstädes, böra bedömas. Eders Maj:t har äfven förut visat sig så uppfatta saken, alldenstund icke mindre än tre lärare, som voro anställda därstädes, fått tillstånd att för sin tjänstgöring få räkna prästerliga tjänstår. På grund af ekonomiska skäl kan Fjellstedtska skolan icke sörja för sina lärares framtid, utan hennes lärare måste förr eller senare söka sin utkomst på andra håll.

Äfven jag har måst taga ett dylikt steg. Mina bemödanden att blifva ordinarie lärare vid rikets läroverk skulle i hög grad befrämjas, om jag, då jag ej vågar hoppas erhålla lönetursberäkning för min tjänstgöring vid Fjellstedtska skolan, dock erhöle rätt att åtminstone såsom befordringsgrund för erhållande af en dylik plats få åtminstone räkna mig till godo några af de många mödosamma år, jag varit anställd i nämnda skolas tjänst.

På grund af förut anförda skäl och med afseende fästadt på en 19-årig, med beröm godkänd vitsordad, tjänstgöring vid Fjellstedtska skolan, vågar jag i djupaste underdånighet hysa den förhoppning, att Eders Maj:t i nåder täcktes bevilja min anhållan.

Uppsala den 8 mars 1901.

Underdånigast

C. Öhlander.

Rätt afskrifvet intyga:

H. Wesslén,
N. Köpmangatan 8, Gäfve.

M. Pettersson,
N. Sjöfullsgatan 9, Gäfve.

Afskrift.

Bilaga 3.

Filosofie Doktorn C. Öhlander har sedan hösten 1880 varit anställd såsom lärare i Fjellstedtska skolan med 16 å 20 timmars undervisning i veckan uti historia i första och andra klassen samt uti geografi och naturalhistoria i de fem första klasserna, uti hvilket sistnämnda ämne han förberedt lärjungarne för mogenhetsexamen med väl vitsordadt resultat, hvarjämte Öhlander ett år undervisat uti latin i tredje klassen, och har Öhlander ådagalagt utmärkt flit och såsom undervisare i geografi och naturalhistoria med beröm godkänd skicklighet. Därjämte har Öhlander med välvilja och varmt intresse personligen tagit sig af lärjungarne, så att han gjort sig förtjänt af deras synnerliga tacksamhet samt under hela den tid han varit lärare vid Fjellstedtska skolan fört en exemplarisk vandel, hvilket allt varder honom till betyg meddeladt, då han nu lämnar sin befattning som lärare vid Fjellstedtska skolan.

Uppsala den 7 juni 1899.

Th. M. Fries,
Fjellstedtska skolans inspektor.

Johannes Kerfstedt,
Fjellstedtska skolans rektor.

Att afskriften är lika med originalet intyga:

Axel Petersson, stud.
Norra Kungsgatan 21, Gefle.

J. Lindbäck, stud.
4:e Tvärgat. 42, Gefle.

Rätt afskrifvet intyga:

H. Wesslén,
N. Köpmangatan, Gefle.

M. Pettersson,
N. Sjötullsg. 9, Gefle.

Afskrift.

Bilaga 4.

Sedan Filos. Doktorn *Carl Öhlander* anhållit om betyg öfver sin tjänstgöring vid Gäfle h. allmänna läroverk, får jag härmed vitsorda, att Fil. Doktorn Öhlander tjänstgjort vid nämnda läroverk i egenskap af ordinarie adjunkt från början af höstterminen 1902 och att han i samma egenskap fortfarande tjänstgjort härstädes, därvid han meddelat undervisning: under läsåret

1902—1903 i kristendom i kl. 2, 1; i modersmålet i kl. R 6 : 1, L 4; i historia L 4; i naturlära i L 4, 3 B, 2 A, 2 B och 1.

1903—1904 i kristendom R 5, R 4, L 4, kl. 3 och 1; i modersmålet R 6 : 2, L 5; i historia L 5; geografi L 5, 2 B; i naturlära L 5.

1904—1905 i kristendom i L 5, kl. 4, 2 och 1; i modersmålet i L 6 : 1, 4 A; i historia i L 6 : 1.

1905—1906 i kristendom i kl. 4 A och B, 3 A och B; i modersmålet i kl. L 6 : 2, 5 A; i historia i L 6 : 2, 3 B, 2 B;

att adjunkten Öhlander vid denna sin tjänstgöring ådagalagt utmärkt nit och utmärkt skicklighet, utmärkt sätt att behandla lärjungarna och utmärkt förmåga att bland dem upprätthålla ordning.

Därjämte har adjunkten Öhlander under innevarande läsår omväxlande med lektorn i kristendom förrättat morgonbönerna på ett för lärjungarna fattligt och särdeles tilltalande sätt, hvilket jag härmed vitsordar, samt att han fört en hedrande vandel.

Gäfle den 14 novemb. 1905.

Aug. Nilson,

Rektor vid Gäfle h. allm. lärov.

Ovanstående tjänstgöringsbetyg gäller fortfarande, med det tillägg, att adjunkten Öhlander under läsåret 1906—1907 haft följande tjänstgöring: *Höstterminen 1906: Kristendom* i Realring I, 5 b, 4 a, 4 b, 3 a, 3 b. *Modersmålet* i L 7:1. *Historia och geografi* i L 7:1, 5a. *Vårterminen 1907: Kristendom* i Realring I, 5 b, 3 a. *Modersmålet* i L 7:1. *Historia och geografi* i L 7:1, 5a; *Geografi* i Latinring I, Realring I, 4 b, 3 b.

Gäfle den 23 juli 1907.

J. F. Falk,

Rektor vid h. allm. läroverket i Gäfle.

Rätt afskrifvet intyga:

H. Wesslén,

N. Köpmangatan 8, Gäfle.

M. Pettersson,

N. Sjötullsg. 9, Gäfle.

Afskrift.

Bilaga 5.

Tjänstgöringsbetyg.

Sedan filosofie doktorn Carl Öhlander anhållit om betyg öfver sin tjänstgöring vid härvarande högre allmänna läroverk, får jag härmed vitsorda, att doktor Öhlander, för hvilken tjänstgöringsbetyg senast utfärdades den 23 juli 1907, alltsedan höstterminen 1907 fortfarande tjänstgjort vid nämnda läroverk i egenkap af ordinarie adjunkt, under tre terminer dessutom som vikarierande lektor, hvarvid han meddelat undervisning *läsåret 1907—1908* i kristendom inom R II, 4 a, 3 a, i modersmålet inom L 7:2, i historia inom L 7:2, 5 b, 4 b, i geografi inom L II, 5 b, 4 b, 3 b;

höstterminen 1908 (såsom vik. lektor) i kristendom inom R III, i modersmålet inom R 7:2, i historia inom R 7:2, L III, R III, L R II, L I, i geografi inom L & R II, i filosofi inom L 7:2, R 7:2, L III, R III; *vårterminen 1909* i kristendom inom 6, 5 a, 4 a, 3 b, i modersmålet inom R 7:2, i historia inom R 7:2, R I, 5 b, i geografi inom R I, i filosofi inom L 7:2, R 7:2; *läsåret 1909—1910* (såsom vik. lektor) i kristendom inom R IV, R I, 5a, 4b, 2 b, i historia inom R II, R I, i geografi inom R II, L I, R I; *läsåret 1910—1911* i kristendom inom R II, L I, 6, 5 b, 3 b, 2 b, i historia inom R II, 2 a, i geografi inom L II, R II, L I, 2 a, hvarjämte han varit klassföreståndare i L 7:2 och L I samt förrättat morgonbönerna var tredje månad; att doktor Öhlander vid denna sin tjänstgöring ådagalagt *utmärkt nit* och *mycket berömvärd skicklighet, utmärkt sätt* att behandla lärjungarna och *utmärkt förmåga* att bland dem upprätthålla ordning; samt att han fört en *hedrande vandel*.

Såsom tillägg till ofvanstående vitsord får jag förklara, att enligt min åsikt doktor Öhlanders undervisning i kristendom, historia och geografi på skolans lägre stadium torde, särskilt i afseende på innehållet, förtjäna vitsordet utmärkt.

Tillika vill jag här på det varmaste loforda det uppoffrande nit och varma intresse, som doktor Öhlander alltid visat för sina lärjungars bästa, ett nit och ett intresse, som på mångfaldiga sätt tagit sig uttryck bland annat uti de skolresor, som doktor Öhlander med uppoffring af tid och krafter flera gånger anordnat. Gäfle den 24 jan. 1911.

J. F. Falk,

Rektor vid h. a. läroverket i Gäfle.

Rätt afskrifvet intyga:

M. Pettersson,
N. Sjöfullsg. 9, Gäfle.

E. Andersson.
3:e Tvärg. 40, Gäfle.

Afskrift.

Bilaga 6.

*Tjänste- och meritförteckning för Filosofie Doktorn och Teologie Kandidaten
C. Öhlander.*

Född den $10\frac{1}{5}$ 1847.

Förestod under $2\frac{3}{4}$ år en mindre folkskola inom nämnda församling från maj månad 1862 till slutet af 1864.

Inskrefs vid Jönköpings högre allmänna läroverk höstterminen 1866.

Aflade maturitetsexamen därstädes den 3 juni 1873.

Innehade privatlärarebefattning i Jönköping 1873—1874.

Tjänstgjorde tidtals under läsåret 1873—1874 såsom vikarierande lärare vid Jönköpings högre allmänna läroverk.

Inskrefs som student vid Uppsala universitet den 11 september 1874.

Innehade privatlärarebefattning i Uppsala och Uppland 1875—1879, tillsammans $3\frac{1}{2}$ år.

Aflade dimissionsexamen inför teologiska fakulteten i Uppsala den 31 januari 1876.

Aflade latinskt stilprof pro gradu philosophico den 10 maj 1881.

Var hufvudlärare i naturalhistoria och geografi vid Fjellstedtska skolan i Uppsala från år 1880—1899.

Var under 12 år examinator därstädes i naturalhistoria i mogenhetsexamen och förberedde ensam under hela tiden eleverna till denna examen med väl vitsordadt resultat och gjorde således lektorstjänst i detta ämne under hela denna tid.

Meddelade äfven från år 1880—1898 undervisning uti historia i de nedre klasserna i Fjellstedtska skolan samt undervisade under ett år äfven i latin i tredje klassen.

Aflade filosofie kandidatexamen på humanistiska linien den 29 maj 1884 i latin, nordiska språk, estetik och litteraturhistoria, historia, statskunskap och botanik.

Kompletterade samma examen med ämnet zoologi den 30 januari 1886.

Genomgick profår vid Uppsala högre allmänna läroverk läsåret 1887—1888 uti kristendom, historia, geografi och modersmålet.

Kompletterade med Kungl. Maj:ts särskilda tillåtelse filosofie kandidatexamen med geografi som särskildt ämne den 13 dec. 1893.

Aflade filosofie licentiatexamen den 29 maj 1897 i historia, statskunskap och geografi.

Aflade disputationsprof för filos. graden den 25 april 1898.

Promoverades till filosofie doktor den 30 maj 1898.

Undergick särskild pröfning i antropologi och logik den 30 maj 1899.

Aflade disputationsprof inför teologiska fakulteten i Uppsala i och för erhållande af kompetens till teologie lektorat den 28 maj 1900.

Aflade den 21 februari 1902 inför domkapitlet i Lund undervisningsprof med väl vitsordadt resultat uti historia, geografi och modersmålet för tvenne adjunksbefattningar i Kristianstad och Helsingborg.

Utnämndes den 27 februari 1902 enhälligt af Uppsala domkapitel till adjunkt vid Gefle högre allmänna läroverk i kristendom, historia och modersmålet.

Har under nedannämnda år anordnat och ledt skolresor för ett 30-tal elever från Gefle Högre elementarläroverk:

1) Våren 1904 till Uppsala, Stockholm med omgifningar såsom Haga, Drottningholm m. fl.

2) Våren 1905 till Uppsala, Stockholm med omgifningar samt Mariefred och Gripsholm.

3) Våren 1907 till Uppsala med omgifningar däribland Linnés Hammarby, Stockholm och Gripsholm med omgifningar.

4) 1898 till Uppsala, Stockholm med omgifningar såsom Haga och Rosendal m. fl. ställen samt Mariefred och Gripsholm.

5) 1910 till Uppsala, Stockholm med omgifningar såsom Haga, Rosendal m. fl. samt Mariefred och Gripsholm.

Har dessutom nedannämnda år anordnat fosterländska fester vid Gefle högre elementarläroverk.

1905 den 6 november Gustaf Adolfs minnesfest, höll då festtalet.

1906 å samma dag och för samma ändamål.

1907 under vårterminen en Linnésfest och hösten samma år en Gustaf Adolfs fest.

1908 vårterminen en Roeskildefest och höll då högtidstalet.

1909 anordnade under vårterminen en aftonunderhållning för anskaffande af medel till skolresorna.

Deltog sommaren 1907 i den af öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk vid Stockholms högskola anordnade kursen i geologi och mineralogi för elementarlärare.

Deltog sommaren 1908 i den af k. öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk anordnade kursen i biblioteksteknik för lärare vid de allmänna läroverken.

Tjänstgjorde höstterminen 1908 och vårterminen 1910 som vikarierande lektor vid Gefle högre elementarläroverk i historia, svenska och filosofi.

Har utgifvit följande skrifter:

- 1) Om de adliga privilegierna och deras tillämpning hufvudsakligen under åren 1611—1654. Ett bidrag till Sveriges inre historia 1611—1632. (Af filosofiska fakultetens i Uppsala humanistiska sektion den 10 maj 1889 godkänd licentiatafhandling).
- 2) Bidrag till kännedom om Ingermanlands historia och förvaltning. I. 1617—1645 (doktorsafhandling). Uppsala 1898.
- 3) Öfversikt af det engelska parlamentets historiska utveckling till 1689. Uppsala 1899.
- 4) Doktor Martin Luthers pedagogiska åsikter enligt hans egna skrifter. Uppsala 1899.
- 5) Grundlagen af Botanikens Elementer. *Andra upplagan*. Uppsala 1899.
- 6) Om kyrkoreformationen i Ingermanland. Ett bidrag till svenska kyrkans historia åren 1617—1704. Uppsala 1900. (Afhandling för teolog. lektorat).
- 7) Bidrag till de adliga privilegiernas historia 1611—1620. Uppsala 1903.
- 8) Det egentliga Sveriges försvar mot Danmark, Norge under Carl X:s danska krig 1657—1660. Ett bidrag till Sveriges historia. Uppsala 1904.

Att omstående tjänste- och meritförteckning öfverensstämmer med oss förvisade handlingar eller af oss kända fakta intygas härmed:

Leonard Helander,
läroverksadjunkt.
Gefle.

Erik Clementz,
läroverksadjunkt.
Gefle.

Afskriften lika lydande med originalet intyga:

H. Wesslén,
N. Köpmangatan 8.
Gefle.

M. Pettersson,
N. Sjötullsgatan 9.
Gefle.